

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3281/2023. (VI. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 106.K.700.468/2022/12. számú ítéletével összefüggésben az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény 19. § (2a) bekezdés a) pontja „a (2) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontja szerinti esetben az adótartozás folyamatos fennállásának száznyolcvanadik napját megelőző háromszázhatvanadik napon vagy azt követően bármelyik napon,” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 106.K.700.468/2022/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal élt az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 19. § (2a) bekezdés a) pontja „a (2) bekezdés a) pont aa) és ab) alpontja szerinti esetben az adótartozás folyamatos fennállásának száznyolcvanadik napját megelőző háromszázhatvanadik napon vagy azt követően bármelyik napon,” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint az alapul szolgáló ügyben alkalmazási tilalom kimondása iránt.
- [3] Másodlagosan az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja, és az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján kérte a Fővárosi Törvényszék 106.K.700.468/2022/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását, és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága 6414943334/2021/NAV iktatószámú másodfokú határozatára, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatósága 7140095375/2021/NAV iktatószámú elsőfokú határozatára kiterjedő megsemmisítését, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog), XXVIII. cikk (7) bekezdésébe (jogorvoslathoz való jog) a XXIV. cikk (1) bekezdésébe (tisztességes hatósági eljáráshoz való jog) ütközésére tekintettel.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozót ügyvezetőnek nevezték ki egy gazdasági társaságban. A személyi változás bejelentésekor az elsőfokú adóhatóság a felperesnél adóregisztrációs eljárás keretében megállapította, hogy az indítványozó személyében a Kft. adószámának törlésére okot adó, az Art. 19. § (2) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti akadály áll fenn.
- [5] Az akadály fennálltáról a kimentési kérelem előterjesztése érdekében a hatóság a felperest/indítványozót tájékoztatta. A felperes kimentési kérelmet nyújtott be az elsőfokú hatóságnál, amelyet a hatóság bizonyítottság hiányában határozatával elutasított. A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes az elsőfokú hatóság döntését helybenhagyta. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a felperes az Art. 20. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt kimentési feltételek fennállását nem bizonyította, azokra csak részben hivatkozott (leírta, hogy az akadályhordozó társaság követelésének behajtása érdekében úgy járt el, ahogy az adott helyzetben tőle elvárható volt), ennek bizonyítására azonban dokumentumot nem csatolt. Az Art. 20. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott további feltételek fennállására nem is hivatkozott, ezzel kapcsolatos dokumentumot nem nyújtott be.
- [6] Az Art. 20. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt feltételek körében rögzítette, hogy az akadályhordozó társaság adószámláján jelenleg is 47 746 000 forint adótartozás áll fenn, így az Art. 20. § (2) bekezdés b) pontjának fennállása sem nyert igazolást. Kiemelte, hogy az Art. 20. § (2) bekezdés e) pontja csak az akadályhordozó társaságban tagi vagy részvényesi jogviszonyban lévő személy esetén fogalmaz meg kimentési lehetőséget, így ez a felperes vonatkozásában nem értelmezhető, míg az Art. 20. § (5) bekezdésében foglalt feltétel érvényesülése sem állapítható meg a felperes vonatkozásában. Hangsúlyozta, hogy a felperes kimentési kérelmében csu-

pán arra hivatkozott, hogy ügyvezetői pozíciója megszűnésekor az akadályhordozó társaságnak nem volt adótartozása. Az Art. 19. § (2a) bekezdés a) pontja értelmében ugyanakkor az számít akadálynak, ha a kérelmező az akadályhordozó társaságnak az adótartozás folyamatos fennállásának 180. napját megelőző 360. napon vagy azt követő bármelyik napon vezető tisztségviselője volt. Az akadályhordozó társaság értékhatárt meghaladó tartozása 180 napos folyamatos fennállását megelőző 360. nap időpontja 2020. április 22. napja volt. Ekkor a felperes az akadályhordozó társaságnak ügyvezetője volt, mivel ügyvezetői pozíciója 2014. augusztus 25-től, 2020. július 1-jéig állt fenn. Az a tény, hogy a felperes ügyvezetői pozíciójának megszűnésekor nem volt a társaságnak tartozása, az akadály megállapítása szempontjából irreleváns. Ugyanakkor azt is rögzítette a másodfokon eljáró hatóság, hogy az akadályt jelentő tartozás keletkezése és az ahhoz kapcsolódó adóhatósági eljárás jelen eljárásnak nem tárgya. A tartozást megállapító határozat elleni jogorvoslat kizárólag az abban az eljárásban ügyfélként érintett személyt illeti meg.

- [7] A határozat felülvizsgálata iránt keresetlevelet terjesztett elő a felperes, melyben az alperesi határozat megsemmisítését és a felperes mentesítését kérte. Arra hivatkozott, hogy az akadályhordozás mint fogalom egyfajta jogkorlátozó szankció, mely a sérelmezett jogszabályi rendelkezés révén visszamenőlegesen valósul meg. Hangsúlyozta, hogy az Art. 20. §-a szerinti kimentési lehetőségek a helyzetére nem nyújtanak megoldást, mivel nem volt ráhatással arra, hogy az ügyvezetőváltást követően az új ügyvezető a cég vagyonával miként gazdálkodott. Továbbá az alperes megsértette az Art. 6. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettséget, mert nem tájékoztatta őt a fennálló adótartozásról. A felperes keresetében utalt arra, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény XXIV. cikke, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelme áll fenn.
- [8] A törvényszék a felperes keresetét elutasította, ítélete indokolásában rögzítette, hogy a közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata iránti közigazgatási perben a kereseti kérelem korlátai között azt vizsgálta, hogy a megvalósításának időpontjában fennálló tények alapján az alperes határozata eljárási- és anyagi jogi szempontból jogszerű, vagy fennállnak a keresetben hivatkozott jogszabálysértések. Az Art 6. §-a szerinti tájékoztatási kötelezettséget illetően rámutatott a bíróság, hogy az az adójogi jogviszony keretében terheli az adóhatóságot, az adójogi jogviszony kizárólag két fél, az ügyfél, valamint az adóhatóság vonatkozásában értelmezhető. Ebben a tekintetben ügyfélnek nem minősülő, kívülálló harmadik személlyel szemben – pl. a társaság korábbi ügyvezetője irányában – az adóhatóságnak tájékoztatási kötelezettsége nincsen. Az Art. 19. § és 20. §-ának alaptörvény-ellenessége vonatkozásában kifejtett felperesi érveket illetően a bíróság úgy értékelte, hogy az Alkotmánybírósághoz fordulást azok nem tették megalapozottá. Pusztán az a tény, hogy a felperes valamely törvény adta kimentési lehetőséggel nem tud élni, mivel a jogszabályi feltételeknek nem felel meg, az Alaptörvény-ellenesség megállapíthatóságát a bíróság álláspontja szerint nem alapozza meg.
- [9] Ezt követően a bíróság az iratokat áttanulmányozva megállapította, hogy az alperes a felperes által hivatkozott valamennyi kimentési okot megvizsgálta, e körben rögzítette, hogy az Art. 19. § (2a) bekezdés a) pontjában meghatározott időszakban a felperes az akadályhordozó társaság vezető tisztségviselője volt. Erre tekintettel az Art. 20. § (2) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott kimentési feltételeket kellett bizonyítania. A felperes az Art. 20. § (2) bekezdés a) pontja szerinti kimentési okra csak részben hivatkozott, azonban azt alátámasztó dokumentumokat nem csatolt. Így ez önmagában a kimentési feltételek fennálltának igazolására nem volt alkalmas. A felperes az Art. 20. § (2) bekezdés b) pontjának fennállására, mint kimentési okra nem hivatkozott. Nem vitatta a felperesi társaság adószámláján fennálló, 47 746 000 forint tartozás tényét. Az Art. 20. § (2) bekezdés e) pontja a felperes vonatkozásában nem alkalmazható tekintettel arra, hogy ő nem volt az akadályhordozó társaságnak részvényese, illetőleg tagja, valamint a felperes esetében az Art. 20. § (5) bekezdésében foglaltak sem érvényesülnek.
- [10] Erre tekintettel a bíróság megállapította, hogy az adóhatóság határozatában a felperes vonatkozásában fennálló kimentési okokat részletesen megvizsgálta, indokolta, értékelte. Határozatában kimerítő indokát adva annak, hogy a felperes tekintetében ezen kimentő okok miért nem alkalmasak az akadályhordozói minőség kimentésére. A bíróság leszögezte továbbá, hogy az Art. 19. § (2a) bekezdés a) pontja nem arra az esetre szabályozza az adótartozás fennállásának időtartamát, ameddig az ügyvezető vezető tisztségviselői pozícióját betöltötte. Ebből a szempontból nem annak van relevanciája, hogy ténylegesen a felperes mikor lett ügyvezető és ügyvezetői jogviszonya mikor szűnt meg, hanem annak, hogy az Art. 19. § (2a) bekezdés a) pontja szerinti intervallumban az adótartozás fennállt-e. Ez az adótartozás a felperes által sem vitatottan a vizsgált időszakban fennállt, a kimentési kérelem ezen okból nem vezetett eredményre. Rámutatott a törvényszék, hogy az adótartozást megállapító határozat ellen csak a tartozással érintett személy élhet jogorvoslati joggal, az adóhatósági eljárás és az adóhatósági jogviszony speciális, kizárólag a hatóság és az ügyfél vonatkozásában jogviszonyt keletkeztető.

- tető jellegére tekintettel. Így az a körülmény, hogy egy olyan eljárásban, ahol a felperes nem minősült ügyfélnek, nem tudta a jogorvoslati jogait gyakorolni az alperesi határozat jogszerűsége szempontjából nem releváns.
- [11] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Beadványában kiemelte, hogy a kimentési kérelem tárgyában hozott határozatok, illetve az ítélet alapján nem mentesülhet az akadályhordozói státusz alól, így gátolják a tulajdonhoz való jogát, valamint a foglalkozás szabad megválasztását. Leszögezte, hogy „jelen alkotmányjogi panasz alapját a kimentési kérelem elutasításával összefüggő közigazgatási per, illetve az abban született ítéletben hivatkozott, Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályi rendelkezés alkalmazása képezi.”
- [12] Álláspontja szerint a törvényszék ugyan észlelte, hogy az akadályhordozást megalapozó adóhatósági eljárásban az indítványozó, mint akadályos személy nem vett és nem is vehetett volna ügyfélként részt, így jogorvoslati lehetőségeivel sem tudott élni, azonban ezt – véleménye szerint tévesen – irrelevánsként értékelte az adóregisztrációs eljárásban. Továbbá sérelmezte, hogy a hatóság nem mérlegelte az egyedi ügyében a tényeket, és bár „lett volna módja döntését valóság-hű tényállásra alapozni”, felvetéseit érdemben nem vizsgálta, „valamilyen téves értelmezés során hivatkozott rá”, és részben iratellenes döntést hozott. Bár elfogadta, hogy a hatóság az adóregisztrációs eljárással kapcsolatos határozatok „meghozatalakor csak és kizárólag a működését, valamint döntési mechanizmusait korlátok köré szorító Art. rendelkezései szerint tudja csak alkalmazni.” Azonban álláspontja szerint a bíróságnak fel kellett volna ismernie a hatóság „adóregisztrációs eljárása során alkalmazott Art. 19. § (2a) bekezdés a) pontja, az Art. 20. §-ban rögzített kimentési lehetőségek és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében rögzített alapjogok között keletkező ellentétet.”
- [13] Az Alaptörvény XII. cikke tekintetében az indítványozó szerint az alkotmányossági kérdés „abban áll, hogy az objektív alapokon álló, a felróhatóság kérdését nem vizsgáló, a kimentés lehetőségét korábbi vezető tisztségviselő esetében teljes egészében kizáró, öt évre kiható szankció a jelenlegi formájában arányosnak tekinthető-e?” Ugyanakkor sérelmezte, hogy bár „az Art. 20. § paragrafusa és annak bekezdései tartalmazzák az összes, olyan jogi helyzetet, melyekre hivatkozva, és bizonyítva az adóregisztrációs eljárásban akadályhordozónak minősített személy eredményes kimentést érhet el az adóhatósági, és az esetlegesen azt követő bírósági eljárásban. Azonban számba véve a lehetőségeket nem találhatunk egyetlen olyan lehetőséget sem, mely olyan személyeknek nyújtana kimentési lehetőséget, akik az Art. 19. § (2a) bekezdés a) pontja alapján lettek akadályhordozónak minősítve.”
- [14] Álláspontja szerint a bíróság eljárása során is sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, mivel a keresetlevelében hivatkozott kéréseit rosszul értelmezték, figyelmen kívül hagyták, illetve a felvetett alaptörvény-ellenességi aggályait sem vették figyelembe. Amint alkotmányjogi panaszában írja: „A Törvényszéknek fel kellett volna ismernie, hogy egy olyan jogszabály hatósági eljárásban történő alkalmazása, mely esetemben teljes mértékben leszűkíti a jogorvoslati lehetőségeimet megsérti a tisztességes eljárások alapvetői ismérveihez tartozó »fegyverek egyenlősége« elvét.”
- [15] Az indítványozó állította: a bíróság „nem vizsgálta tisztességesen az ügyemet, csak és kizárólag az Art. rendelkezéseit vizsgálta. Ki kellett volna Törvényszéknek tekintenie a hatályos jogi normák általam hivatkozott elemekre, fel kellett volna ismernie, hogy a valós tényeknek megfelelő jogorvoslati lehetőségeim nem voltak biztosítva, az alkalmazott jogszabályhelyek biztosította lehetőségeket alaptörvény-ellenesen szűkítette a jogalkotó.”
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését illetően pedig azt sérelmezte, hogy „a törvényszéknek egyik legfontosabb feladata az eljárásában az lett volna, hogy megállapítsa adottak voltak-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben biztosított jogorvoslati lehetőségeim. Beadványaimban kifejezetten kértem a törvényszéket, hogy jog adta lehetőségeivel túlnyúlva az Art. 19. és 20. § határain vizsgálja meg az adott egyedi ügyemben sérültek-e az alkotmányos jogaim. Világossá vált az eljárás során számomra, hogy az adóhatóság nem kíván semmilyen módon egyedi elbírálást gyakorolni az ügyemben, ezért bízva a jogrendszerben élve jogorvoslati lehetőségeimmel a törvényszékhez fordultam.” Ugyanakkor álláspontja szerint sem az adóhatósági eljárás során, sem pedig a törvényszék eljárásában nem érvényesült valósan az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben biztosított jogorvoslati lehetősége az eljárások során.
- [17] Úgy összegezte panaszát, hogy a bíróság az ítéletét érdemben az indítványozó által vitatott, alaptörvény-ellenes rendelkezésre alapította, ezáltal sérültek az Alaptörvény XII. cikkében, XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított jogai. Ezen túlmenően az indítványozó feltüntette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, de az alaptörvény-ellenességet e tekintetben nem indokolta. Megjelölte továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, M) cikkét, I. cikk (3) bekezdését, valamint több alkotmánybíró-sági döntést.
- [18] A pénzügyminiszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján az indítványt érintően kifejtette álláspontját.

- [19] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [20] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) alapján alaptörvény-ellenes bírósági döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az alapügy tárgyát képező eljárásban felperes volt, így az Abtv. 27. § (2) bekezdés *a*) pontja értelmében érintettsége fennáll, az alkotmányjogi panasz tekintetében indítványozói jogosultsággal rendelkezik. A rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [21] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetén további feltétel, hogy az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet Alaptörvényben biztosított jogának sérelme az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélettel zárult eljárásban a sérelmezett jogszabályi rendelkezés az indítványozó vonatkozásában alkalmazásra került.
- [22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A sérelmezett bírósági ítéletet – az indítványozók tájékoztatása szerint – 2022. október 5. napján kézbesítették. Az alkotmányjogi panaszt 2022. november 22. napján – a törvényes határidőn belül – nyújtotta be az indítványozó. Az ügyben rendkívüli jogorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [23] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be, míg az Abtv. 52. §-a szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 26. § (1) bekezdését, és 27. § (1) bekezdését, amelyek alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, a sérelmezett jogszabályi rendelkezést és a kifogásolt bírósági ítéletet, valamint az Alaptörvény sérlőni vélt rendelkezéseit, ezzel a beadvány részben eleget tett a határozott kérelem követelményének
- [24] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a beadvány nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés és a bírósági döntés miért ütköznek az Alaptörvény ezen cikkébe. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolható össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezése a sérelmezett döntéssel, illetve jogszabályi rendelkezéssel {3199/2022. (IV. 29.) AB végzés, Indokolás [11]; 3141/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített feltételnek, így az alkotmányjogi panasz ezen részében érdemben nem vizsgálható {3381/2022. (X. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [25] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmére alapítható. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában ugyan arra hivatkozott, hogy „az akadályhordozás, mint fogalom egyfajta jogkorlátozó szankció, mely a sérelmezett jogszabályi rendelkezés révén visszamenőlegesen valósul meg”, azonban ezen túlmenően az alaptörvény-ellenességre vonatkozóan beadványa nem tartalmaz érvelést, így az az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített feltétel hiányában az alkotmányjogi panasz ezen részében érdemben szintén nem vizsgálható.
- [26] Az indítványban megjelölt keretek között az M) cikk (1) bekezdése nem alapjogot tartalmaz, így alkotmányjogi panasz e tekintetben nem terjeszthető elő {3141/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [9]; 3135/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [21]; 3200/2022. (IV. 29.) AB végzés, Indokolás [19]}. Míg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés az úgy nevezett alapjogi tesztet tartalmazza, szintén nem alapjogot rögzít, hanem az alapjogok egymáshoz való viszonyára, annak alkotmányossági vizsgálatára vonatkozik, így alkotmányjogi panasz e tekintetben sem terjeszthető elő {3292/2022. (VI. 10.) AB végzés, Indokolás [22]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.

- [27] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [ld. pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [28] Az indítványozó által a vállalkozáshoz való jog sérelmét illetően az Alkotmánybíróság előre bocsátja, hogy az Alaptörvény XII. cikkében foglaltak terén részletesen kimunkált és következetes gyakorlattal rendelkezik [lásd például: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [40]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [50]; 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [35]–[36]]. Eszerint a vállalkozás joga nem abszolútizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga egy meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást [lásd pl. 3169/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [20]]. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott az adószám megállapításának akadályai az adóregisztrációs eljárásban a cégbejegyzésre kötelezett adózó adószámának megállapítására vonatkoznak. Nem érintik tehát azokat a vállalkozási jogi formákat, amelyeket nem kötelező bejegyezni a cégnyilvántartásba. Az indítványozó sem állította, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, vagy más jogszabályi előírás révén csak meghatározott vállalkozási formában gyakorolhatta volna az indítványozó a tevékenységét [3169/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [21]]. Jelen alkotmányjogi panasz a beadványban jelzett körülmények között nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tett volna a vállalkozáshoz való jog tekintetében.
- [29] A beadványban szereplő – az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, és XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében állított – alapjogi sérelmet illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági ítélet) megállapította, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel, hanem azt sérelmezte, hogy a hatóságok, és a bíróság nem tekintették egyedinek esetét, és nem mentesítették őt. Ahogyan az indítványozó írta: „az adóhatóság nem kíván semmilyen módon egyedi elbírálást gyakorolni”, illetve a bíróság „nem vizsgálta tisztességesen az ügyemet, csak és kizárólag az Art. rendelkezéseit vizsgálta”. Kéréleme végső soron arra irányult, hogy a személyében fennálló adóregisztrációs akadály tekintetében az Alkotmánybíróság bírálja felül az eljáró hatóságok, és a bíróság jogi álláspontját. A bíróság azonban ítéletében megállapította, hogy az adóhatóság határozatában a felperes vonatkozásában fennálló kimentési okokat részletesen megvizsgálta, indokolta, a kimentési kérelem elutasítása a bizonyítottság hiányának tényén alapult.
- [30] Ezzel összefüggésben állította az indítványozó az alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének (jogorvoslathoz való jog) sérelmét, mivel szerinte azon korábbi vezető tisztségviselők tekintetében, akik az Art. 19. § (2a) bekezdése a) pontja szerint váltak akadályhordozóvá semmilyen jogorvoslati lehetőség nincs biztosítva, illetve azt is sérelmezte, hogy az adótartozást eredményező adóhatósági eljárásban – volt ügyvezetőként – nem vehetett részt, így jogorvoslattal sem élhetett.
- [31] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere [3097/2022. (III. 10.) AB végzés, indokolás [15]; 3016/2023. (I. 13.) AB végzés, indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság azonban szükségesnek tartja kiemelni, hogy az adótartozást megállapító hatósági határozat nem volt része a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügynek, ahogyan azt a hatóságok és a bíróság is rögzítette, így e tekintetben az Alkotmánybíróság sem vizsgálhatja jelen alkotmányjogi panasz keretében az indítványozó állításait. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló adóregisztrációs ügyben az adóhatóság az akadály fennálltáról a kimentési kérelem előterjesztése érdekében az indítványozót tájékoztatta, aki élt is ezzel a lehetőséggel, azonban kérelmét nem tudta kellően bizonyítani, így a hatóság azt elutasította, melyet az indítványozó megfellebbezett, majd a másodfokú hatósági döntés ellen keresettel élt a bíróságon. Megállapítható tehát, hogy a kimentésre vonatkozóan

volt jogorvoslati lehetőség, melyet igénybe is vett az indítványozó. Ahogyan arra a bíróság is rámutatott pusztán az a tény, hogy a felperes valamely törvény adta kimentési lehetőséggel nem tud élni, mivel a jogszabályi feltételeknek nem felel meg, illetve a rá vonatkozó kimentési ok fennálltát a hatóságok és a bíróság nem látták bizonyítottnak, nem alapozza meg önmagában az alaptörvény-ellenességet.

- [32] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 26 § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz eljárás keretében az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatra van hatásköre. A bírósági döntések és az alkalmazott jogszabályi rendelkezések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a döntés irányának, a bizonyítékok körének, mérlegelésének és értékelésének felül bírálataira nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [33] Az indítványozó beadványában analóg esetként kívánt hivatkozni a 16/2018. (X. 8.) AB határozatra [valamint az ebben idézett 60/2009. (V. 28.) AB határozatra], melyben a közúti közlekedés objektív szabályainak mintájára vizsgálta az Alkotmánybíróság a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény 9/C. §-ában a kényszertörlési eljárás keretében a vezető tisztségviselő eltiltására vonatkozó szabályozást, ennek eredményeként a megfelelő eljárási szabályok hiányára tekintettel alaptörvény-ellenesnek minősítette, és 2018. december 31-i hatállyal azt megsemmisítette. Jelen ügyben azonban – bár funkcióját tekintve hasonló jogintézmény az indítvány tárgya – nem merült fel az eljárási szabályok hiánya. Az indítványozó esetében bizonyítottság hiányában utasították el a kimentési kérelmét.
- [34] Ezen túlmenően az indítványozó által sérelmezett szövegrészt – „az adótarozás folyamatos fennállásának száznyolcvanadik napját megelőző háromszázhatvanadik napon vagy azt követően bármelyik napon,” illetően az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja annak megjegyzését, hogy az Art. általános elévülési szabályai értelmében 5 év az adó megállapításához való jog elévülése. A vezető tisztségviselő tevékenységének (utó)hatásai tehát nem érnek véget az adott esetben ügyvezetői tisztsége átadásával, hanem az annak időtartama alatti gazdasági tevékenység a későbbiekben az adóhatóság általi esetleges vizsgálat során értékelésre kerülhet. Ez esetben a hatályos jogszabályi előírások be nem tartásának, vagy nem megfelelő betartásának következményeként kerülhet megállapításra adóhiány, és ehhez kapcsolódóan adóbírság.
- [35] 3. Tekintettel arra, hogy jelen ügyben a fentiek szerint nem merült fel olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2023. május 16.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2691/2022.

